

Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése 2015-ben

***Gábor János¹, Udvari Zsolt¹, Lengyel Péter¹, Kiss Gabriella², Bojtárné
Lukácsik Mónika²***

¹Földművelésügyi Minisztérium, ²Agrárgazdasági Kutató Intézet

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően ezúton tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasókat a 2015. évi akvakultúra termelés eredményeiről és a legfontosabb következtetésekről.

A tógazdasági és intenzív üzemi haltermelésről az Agrárgazdasági Kutató Intézet (a továbbiakban: AKI) a „Lehalászás” című statisztikai jelentés keretein belül gyűjti az adatokat a haltermelőktől, majd dolgozza fel azokat. A Földművelésügyi Minisztérium többek között ezekből az adatokból készíti el értékeléseit, és tesz eleget a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségeinek (FAO, OECD, EUROSTAT).

Az AKI-hoz beérkezett és feldolgozott adatok összesítése szerint halastó művelési ágban a 2015. évben 28111 hektár tóterület szerepelt, amelyből 24882 hektár volt az üzemelő tóterület. Az előző évihez viszonyítva 3,5 százalékkal nagyobb tóterületen folyt halgazdálkodás. Az elmúlt évben 57 hektár új halastó létesítéséről és 676 hektár tóterület rekonstrukciójáról számoltak be az adatszolgáltatók.

A tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek bruttó haltermelése együttesen 23610 tonna volt. Az elmúlt évekhez hasonlóan az étkezési halak előállításában ponty dominancia mutatkozik, amely visszavezethető a hazai fogyasztási szokásokra. 2015-ben 17336 tonna étkezési halat termeltek, ami 12,8 százalékos növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. Az étkezési pontytermelés 4,2 százalékkal volt magasabb, mint a 2014. évben. A hektáronkénti szaporulat összesen 524 kg, az egy hektárra jutó pontyszaporulat pedig 389 kg volt. Az akvakultúras haltermelés a hazai fogyasztói szükségletet teljes mértékben kiszolgálja. A magyarországi tógazdasági termelés fő halfaja a ponty, amely az akvakultúrában megtermelt étkezési hal 62 százalékát teszi ki. A vízi növényzetet ritkító amur a termelés 3 százalékát, a plankton evő busa (fehér, pettyes és ezek hibridjei) pedig 13 százalékát adták a 2015. évben. A termelő egységekbe ragadozó halakat (harcsa, fogassüllő, csuka) is telepítenek a nem szándékosan, az árasztás során a tavakba bekerülő egyéb halak populációjának kordában tartására. Az előbbieken megadott százalékok a teljes akvakultúras termelésre vonatkoznak beleértve az intenzív rendszerek termelését is. Természetesen a ponty aránya a tógazdaságok vonatkozásában még magasabb és eléri a teljes tógazdasági étkezési hal termelésen belül a 75százalékot.

A termelőegységekben lehalászott ragadozó halak mennyisége a 2015. évben 5,2 százalékkal csökkent az előző évhez képest.

Mindenképpen meg kell említeni, hogy a diverzifikáció keretében a tógazdaságokban horgásztatással értékesített hal mennyisége a 2015. évben elérte a 219 tonnát, ami azonban az előző évekhez képest kisebb visszaesést jelent. A csökkenés mértéke a 2014. évhez mérten mintegy 3 százalékos.

Az intenzív (más néven precíziós) rendszerben történő halgazdálkodás egyre nagyobb szerephez jut a tógazdasági halgazdálkodás mellett. A 2015. évben 17 intenzív haltermelő üzem 18 telephellyel működött. Ezekben a rendszerekben telephelyenként különféle halfajokat termelnek, de arra is van példa, hogy ugyanazon a telephelyen több halfaj termelésével is foglalkoznak. Az intenzív rendszerekben előállított hal mennyisége a 2015. évben 3726 tonna volt, ebből az étkezési célra megtermelt mennyiség 3054 tonnát tett ki, amely 31 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi mennyiséget. Afrikai harcsa termelésével Magyarország továbbra is Európa élmezőnyébe tartozik. Ahogyan a korábbi években, úgy a 2015. évben is, ennek a halfajnak a termelése adta az intenzív haltenyésztés döntő részét, mintegy 90 százalékát. Az elmúlt években egyre több helyen tenyésztettek és termeltek tokféléket elsősorban kaviár előállítására céljából, de komoly munka folyik a szálkamentes tokhalhús elterjesztése érdekében az étkezési palettán. Külön meg kell említeni a pisztrángfélék termelése területén elért eredményeket is.

Az alábbiakban bemutatjuk a legfontosabb eredményeket és változásokat.

Magyarország haltermelése 2014, 2015

Év	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	(tonna)					
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2015	19 883	14 282	3726	3054	23 610	17 336
2014	18 771	13 029	3036	2335	21 807	15 364
2015/2014 (%)	106%	110%	123%	131%	108%	113%

Forrás: AKI

A részletes táblázatok megtalálhatók az AKI honlapján.

A 2014. évi adatokhoz viszonyítva a kihelyezés a 2015. évben 3 százalékkal csökkent, az őszi lehalászás mennyisége pedig 5,9 százalékkal nőtt. Az egy hektárra jutó hozam 7 százalékkal emelkedett a 2014. évhez viszonyítva.

A halfajonként és korosztályonként lehalászott mennyiségek közül a legfontosabbakat kiemelve a következő tendenciák állapíthatóak meg. Az étkezési ponty lehalászott mennyisége 10291 tonnáról 10725 tonnára emelkedett az előző évihez képest, a halak átlagos egyedsúlya pedig 2,01 kg volt, ami gyakorlatilag megegyezik az előző évivel. Ugyanakkor a lehalászott kétnyaras növendék ponty mennyisége darabszám szerint 600 ezer darabbal, vagyis 8 százalékkal, illetve súly szerint 312 tonnával, vagyis 8 százalékkal csökkent az előző évihez képest, ugyanakkor az átlagsúly az előző évi 51 dkg-hoz képest 50 dkg volt (azaz gyakorlatilag nem változott). A lehalászott egynyaras pontyivadék mennyisége a 2015. évben 17 millió db-ra növekedett, a 15 millió db-os 2014. évi adathoz képest. A darabszámbeli növekedés ellenére az ötdekás átlagsúly a tavalyi értékkel azonos.

A „növényevő” halfajok esetében a lehalászott étkezési mennyiségekben a fehér busa esetében mintegy 51 százalékos növekedést tapasztalható, amurnál ez a szám gyakorlatilag megegyezik az előző évivel. A növendék népesítő anyagot tekintve az amur darabszáma 20 százalékkal, átlagtömege 23 százalékkal emelkedett. A fehér busa darabszáma nagymértékben (-41%) alulmúlja az előző év eredményeit. Az egyedsúlyt nézve az előző évihez képest biztatóak az eredmények, a beérkezett adatok alapján 79 dkg-os átlagsúlyról beszélhetünk, ami meghaladja az évek során jól megszokott 65-66 dkg-os értéket..

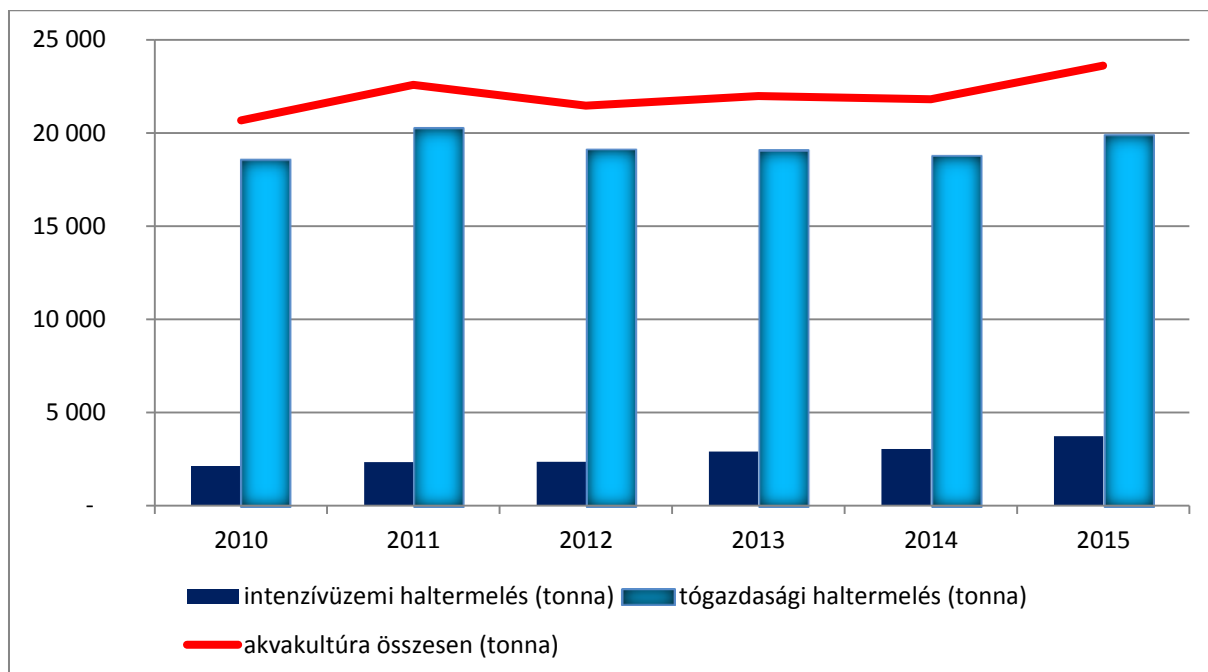
A tógazdasági járulékos ragadozó halfajaink esetében harcsából 6 százalékkal, fogassüllőből 5 százalékkal, csukából pedig közel 2 százalékkal csökkent az össztermelés mennyisége.

Az intenzív termelésben az étkezési célú afrikai harcsa mennyisége a 2014. évi 2187 tonnáról 2840 tonnára nőtt, ami a keresletnövekedést is mutatja. A 2014. évben növendékből 907 ezer db-ot jeleztek a gazdaságok. Ez az érték a 2015. évben ugrásszerűen emelkedett és megközelítette az 1,3 millió darabot, ami 43 százalékos emelkedést jelent.

Az étkezési pisztráng termelése 61 tonnáról 42 tonnára mérséklődött.

A 2015. évben a tokfélék össztermelése a 2014. évi 177 tonnáról 280 tonnára emelkedett.

A tendencia szemléltetésére az alábbi grafikonon bemutatjuk a tógazdasági és intenzív üzemiek, valamint a teljes vertikum termelési mutatóit. A mennyiségek az összes megtermelt halmennyiségre vonatkoznak.

Adat forrása: AKI, grafikon: FM

Halexportunk és halimportunk az elmúlt évek tendenciáját követve mennyiségben és értékben is emelkedett a 2015. évben. Halexportunk célországai jellemzően az Európai Unió tagállamai (Ausztria, Németország, Románia, Lengyelország, Csehország). Magyarországon a cikk megjelenése idején (a végleges természetesvízi fogási adatok ismerete nélkül) az import tengeri hallal együtt hozzávetőlegesen 5-6 kg között alakult az egy főre jutó éves átlagos halfogyasztás a 2015. évben.

Hivatkozás:

Gábor J., Udvari Zs., Lengyel P., Kiss G., Bojtárné Lukácsik M. (2016): Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése 2015-ben.

www.halaszat.kormany.hu